

jogszabályok szerinti kárpótlásra való jogosultságuknak az örökösök mind a mai napig nem tudtak érvényt szerezni, s bár 2001 óta a gyógyszerháznál több alkalommal is tulajdonos váltás történt, az állandó jogi csúrés-csavarás, halasztás miatt az elindított kárpótlási folyamat sötét alagútjának a végén még mindig nem látszik a fény.

(Ezúton is szeretnék köszönetet mondani a két Nits unokának, a Kolozsváron élő Tőkésné Frenkel Annának, valamint Nits János volt szatmárnémeti városi tanácsosnak, hogy a családdal kapcsolatos emlékeiket velem megosztották, a tulajdonukban lévő családi iratokat, feljegyzéseket és fényképeket a rendelkezésemre bocsájtották, azoknak közlését lehetővé tették.)

Dáné Tibor Kálmán

Nagy Béla méltatása

Az embert nem singgel mérik. Hanem emberséggel. Ezen mércén mérve Nagy Béla nagyon nagy ember. Nem híres ember, nem vezéregyéniség, nem hangadó, főleg nem hangoskodó közbeszóló, hanem közösségéért elhivatottan cselekvő ember. Mint magyar, mint erdélyi, mint kolozsvári, mint a kisebbségi kultúránk iránt elkötelezetten érzékeny ember.

Ismeretségünk jóval több, mint fél évszázada, közel hatvan éve kezdődött. Mert telepi gyerek ő is, éppen, mint én. Telep alatt a Házsongárdi temető és a Tordai út ölelésében, az egykori Nagy Gábor Tanya hatalmas gyümölcsösében, a múlt század ötvenes éveiben szerény méretű parcellákra épült néhány tucat kis családi házat értem, valamint az általunk Rétnek nevezett, gyümölcsfákkal körbefogott szabad teret, ahova focizni jártunk. Igaz, mi ritkán játszottunk együtt, hisz mire hátulgombolós

lettem, Béla már pantallót viselt, s mire én lettem hosszúnadrágos, az ő generációjához tartozó telepi fiúk már családalapításba kezdtek. Erről a halk szavú nagyobb fiúról akkor csak annyit tudtam, főleg a szüleim nevelő szándékú „bezzeg” példabeszédein keresztül, hogy nagyon jó tanuló, s a gépészmérnöki egyetemet is kitűnő minősítéssel végezte. A Telep pedig nagy változáson ment át az elmúlt néhány évtizedben, az egykori lakói ugyancsak kicserélődtek, mondanom sem kell, hogy nem a magyarság javára, de Béla hűséges maradt. A kis családi házukat, amelyben felnőtt, kibővítette, még komfortosabbá tette, a kert végébe pedig felállította a „sufnit”, azaz a műhelyt – mint egykoron nagyon sok telepi háznál, ahol ez egyféle státuszszimbólum is volt, jelezve, hogy a ház gazdája a tisztességes mestersége mellett amolyan fúró-faragó ezermester is. S ennek a műhelynek

Nagy Béla. Kép: Essig József

a létjogosultságát – ha úgy tetszik közösségi kisugárzását – megtapasztalhattam, amikor Béla, mint az EMKE Györkös Mányi Albert Emlékház programjainak kitartó látogatója, de ugyanakkor lelkes és nélkülözhetetlen önkéntese is, az intézmény számtalan megjavításra szoruló, vagy éppen fejlesztést igénylő gondját-baját ebben a műhelyben oldotta meg.

Számomra *Nagy Béla* az elmúlt másfél évtizedben vált a gyerekkori jó ismerősből barátá – ha nem veszed tolakodásnak részemről ezt a megjegyzést. A közművelődés iránti elkötelezettség hozott minket közelebb egymáshoz. Hisz ez idő alatt Béla csendesen és nyomulás nélkül, de jelentős személyisége lett a kolozsvári közművelődési életnek. Nemcsak látogatója, de szerényen alakítója is annak. Hadd kajánkodjak egy kicsit: talán jót tett neki a nyugdíjazás, hisz úgy látom, életének ebben a státusában az addig lappangó sokoldalúsága kinyílt, kiteljesedett. Először, mint a kultúra iránt érdeklődő nyugdíjas értelmiségi jelent meg évekkkel ezelőtt a Györkös Mányi Albert Emlékház, a Kolozsvár Társaság, az Evangélikus Egyház Reményik Sándor Galériája, a Minerva Kulturális Egyesület, a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság, a Stars Galéria, és sorolhatnám még, hogy hány meg hány közművelődési intézményünk rendezvényén. Később, mint már szoltam róla, remek műszaki érzékét kamatoztatva, nélkülözhetetlen önkéntese lett a Györkös Emlékháznak, s tudom, hogy e remek közművelődési színtérnek, ahol most vagyunk, a Stars Galéria létrehozásában és jelenlegi működtetésében is jelentős szerepet vállalt és vállal. Aztán próbára tette a képzőművészet iránti érzékenységét is. Az elmúlt esztendőkből a kalotaszegi Bokréta Kulturális Egyesület által évente

szervezett zsoboki fafaragó táborban tanulata meg, hogyan lehet vésővel csodálatos népi mintákat bodorítani egy szál deszkára, vagy ugyancsak Zsobokon, de már a Képzőművészeti Alkotótáborban fejlesztette tovább a linómetszet készítésének fortélyait. 2005-től fafaragásaival jelen van a Bokréta Kulturális Egyesület által szervezett közös kiállításokon, például 2005-ben a kolozsvári Evangélikus Egyház Reményik Sándor Pincegalériájában, vagy 2014-ben a Minerva Kulturális Egyesület által szervezett kalotaszegi tárlaton. 2015-ben már a zsoboki Képzőművészeti Alkotótábor tárlatán láthatjuk linómetszeteit, grafikáit, és most itt a Stars Pincegaléria ma este megnyíló közös képzőművészeti kiállításán. Az újságolvasó kolozsváriak pedig gyakran találkozhattak Nagy Béla nevével a lap hasábjain, de immár mint helytörténéssel. Csak néhányat említek az írásai közül: a *Fizetek, Főúr!*-ban a legendás kolozsvári főpincér és szállodatulajdonos, *Nagy Gábor* életútját dolgozta fel. Igen, arról a Nagy Gáborról szól ez az írás, akinek az egykori Tanyáján jött létre a Telep, közös gyerekkorunk egykori színtere. Vagy a főtéri Mátyás-szoborcsoportról szóló írása, melynek címe *A leleplezéstől az átadásig*. De megírta a központi Szamos-híd négy sarkán álló csodálatos épületek történetét is Kolozsvári paloták a Szamos-hídon innen és túl címmel. Nemzeti szalon a kolozsvári redutban címmel pedig az egykor polgárisodó városnak egy érdekes életképét elevenítette fel. Aztán írt és előadást is tartott a Györkös Mányi Albert Emlékházban a múlt század fordulóján élt, és Kolozsváron alkotott örmény származású íróról, *Petelei Istvánról*.

Nagy Béla helytörténeti búvárkodásainak talán legizgalmasabb eredményei

a nagy erdélyi költőóriásunk, *Reményik Sándor* felmenőinek kutatásához kötődik. Az imént elhangzott Dobsinától Kolozsvárig című előadása is ezt igazolja. De szeretném felhívni a figyelmet Nagy Béla Szabadság napilapunkban megjelent egyik írására is, melynek címe Kolozsvár első okleveles építésmérnöke: Reményik Károly. A nagy költőnek méltánytalanul elfeledett mérnök édesapjáról szól ez a tanulmány, aki a boldog békeidőkben, a 19–20. századok fordulóján jelentősen hozzájárult az egyre jobban polgáriasodó városunk építészeti arculatának a kialakításához. Nagy Béla képzőművészeti alkotásai is gyakran a Reményik-kultusból ihletődnek. Például a költő fába faragott képmásának plakettje, vagy az egykori Donát úti Reményik-villa tornyos épületéről, illetve a költő A torony című verséből inspirálódott linómetszetek.

A Reményik Sándor Művészstudió Alapítvány és az EMKE Reményik Sándor Díja az idén is méltó helyre került. Hisz Nagy Béla az alapítvány megalakulása óta lelkes támogatója ennek az egyre jelentősebb kolozsvári kulturális intézménynek. Nemcsak a kiállításra kerülő képzőművészeti alkotásaival, de jó műszaki érzékének köszönhetően az alapítványnak helyet adó pincegaléria létrehozásában és

működtetésében is felbecsülhetetlen értékű munkát végez. Miközben elkötelezett kutatója a kincses városunkban valamikor élt nagy költőnk, Reményik Sándor szellemi örökségének. Megtiszteltetés számomra, hogy amikor most a díjat átveszed, én méltathatom nagyon értékes közművelődési munkásságodat. Gratulálok a kitüntetéshez!

(Elhangzott 2016 november 25-én a kolozsvári Stars Galériában)

Forrás: *Művelődés: Címlap »LXIX. évfolyam - 2016» 2016 erdélyi díjazottjai»*

(*Bálintné Kovács Júlia* munkatársunk kérdésére Nagy Béla az örmény gyökereire vonatkozóan így nyilatkozott:

„Örmény gyökereim anyai (anyám leánykori neve: *Kristóf Margit*) részről valók. Anyai nagyanyám anyja, tehát az én dédnagyanyám *Kovrig* leány volt, *Kovrig Annának* hívták. Anyai nagyapám, *Kristóf János* örmény származása kétséges. Az ő apja *Kristóf Simon* (dédnagyapám) fogadott gyermek volt, a szintén *Kristóf János* nevű szamosújvári örmény üknagyapám iratta a nevére. *Kristóf Simon* felesége (dédnagyanyám) úgy tudom, hogy *Lengyel* leány volt, de ezt sem tudom biztosan. Annyi biztos, hogy anyai dédnagyanyám örmény származású volt.”

Humor... Humor... Humor...

Egy nő bemegy a zöldségeshez és kér két kiló szőlőt.

– A férjemnek viszem, tudja, nagyon szereti.

Nem tartalmaz semmi mérgező anyagot?

– Nem asszonyom, azt a patikusnál vehet rá.

Pistike hazamegy az évszóróról, megkérdezi az anyja: - Milyen lett a bizonyítványod? – Katonás!

– Az meg milyen?

– Egy-kettő! Egy-kettő! Egy-kettő!

A nők olyanok, mint a bor. Fiatalon finomak, vadítóak, aztán a kor előrehaladtával egyre testesebbek lesznek, végül megsavanyodnak és fejfájást okoznak.